

‘Dit is een aanslag op het beroep van psycholoog’

Gisteren om 20:45 door Veerle Beel

Foto: Simon Mouton

Het beroepsgeheim is onaantastbaar, vindt psycholoog Mattias Desmet. Hij is geschokt dat zijn notities uitgedeeld zijn aan de hele jury. ‘Wie zal nog naar een psycholoog durven te gaan als alles publiek kan worden gemaakt?’

Dat psychologen of psychotherapeuten voor een rechtbank getuigen over (ex-)cliënten, is op zich al ongebruikelijk, zegt Mattias Desmet, professor klinische psychologie aan de UGent. ‘Vroeger legden psychologen die in de rechtbank werden opgeroepen de eed af en zeiden: “Ik ga niet spreken. Ik roep mijn beroepsgeheim in.”’

Waarom wilde u wel getuigen?

‘Er werd van in het begin een zekere druk gezet door de rechterlijke macht. Er werd gesuggereerd: we kunnen heel uw dossier opvragen.’

Wat ook gebeurd is, maar u heeft enkele namen onleesbaar mogen maken.

‘Een kleine toegift van de voorzitter, waarvoor ik hem erkentelijk ben, maar dat is lang niet voldoende! Hij heeft het dossier laten kopiëren en aan elk jurylid een exemplaar gegeven. Als bij eerdere rechtszaken dossiers van psychologen werden opgevraagd, werden die maar door één deskundige gelezen. Dat heb ik me toch laten vertellen door een gerechtspychiater met een lange staat van dienst.’

Wat staat er in uw verslag dat de jury niet mag weten?

‘Kijk eens, het gaat om notities die ik na elk consult snel opschrijf en waarin ik een eerste inschatting maak van de mens die ik gezien heb. Dat zijn hypotheses, die vaak extreem geformuleerd worden en later bijgesteld worden. We doen dat in psychologenjargon. Als ik schrijf dat iemand psychotisch of pervers is, klinkt dat voor u als een donderslag, maar voor ons is dat niet speciaal. Freud zelf zei al dat neurotisch, psychotisch en pervers drie uitingen van normaliteit zijn. Iedere mens draagt genotzucht, sadisme of de drang tot wraak in zijn onderbewuste. Juridisch kan dat heel anders geïnterpreteerd worden.’

U bent hier behoorlijk boos om.

‘Ik niet alleen. Ik heb veel telefoons gekregen van collega’s die geschokt zijn. Een gerechtspychiater meldde me dat hij dit nooit eerder heeft meegemaakt. Niemand begrijpt het. Wat heeft de voorzitter bezielde? Dit is nefast voor ons beroep. Wie zal nog naar een psycholoog durven te gaan als alles publiek kan worden gemaakt? Velen van ons vinden dat het tijd is om de puntjes op de i te zetten. Wat we precies gaan doen, weet ik nog niet, maar we gaan er een zaak van maken.’

Andere psychologen hebben in deze zaak hun beroepsgeheim verbroken, maar u niet.

Was u niet geschokt door de bekentenissen van uw (ex-)cliënt?

‘Uiteraard zat ik aan mijn stoel genageld. Ik was er ondersteboven van, ook door de manier waarop hij zijn verhaal framede. Maar ik moet opletten dat ik niets over de zaak zelf vertel. Ik kan wel zeggen dat ik veelvuldig advies heb ingewonnen, bij collega-therapeuten, bij artsen en bij mensen die in ethische commissies zetelen. Ik wilde weten hoe het wettelijk in elkaar zat. Zij hebben me ervan verzekerd dat er één leidend criterium is: er moet concreet gevaar dreigen. Denk aan advocaat Sven Mary, toen hij gecontacteerd werd door de voortvluchtige Salah Abdeslam. Iedereen was bang voor nog een aanslag, maar Mary verbrak zijn beroepsgeheim niet. Hoogstwaarschijnlijk vanuit de wetenschap dat er geen concrete, directe dreiging werd geuit door zijn cliënt.’

U hebt zelf ook geworsteld met uw zwijgen. Terwijl sommige hulpverleners bij wie u advies inwon, hun schouders ophaalden. Hoe kwam dat?

‘Het waren vooral artsen die tot mijn grote verbazing nogal gelaten reageerden. Ze zeiden: “Ach, in die tijd gebeurde dat zo vaak.” Voor de euthanasiewet was het schering en inslag, zei men. Voor mij was het anders duidelijk dat deze man bepaalde grenzen overschreden had.’

Is het dan de taak van een psycholoog om zo’n man aan te moedigen om zichzelf aan te geven?

‘Het was beter geweest als hij dat had gedaan. Als psycholoog hoop je daarop. Kennis van zulke feiten weegt zwaar. En tenslotte maak je als psycholoog ook deel uit van een maatschappij die wetten vooropstelt die we met z’n allen moeten naleven. Maar in de praktijk moet je daar als psycholoog zeer voorzichtig mee zijn. Als je te veel duidelijk maakt aan je cliënt wat je zelf wil, kan dat een afschrikeffect hebben. Dan blokkeert hij of blijft hij weg.’

Heeft u hem in de rechtbank in de ogen gekeken?

‘Onze blikken hebben elkaar even gekruist, ja. Het was voor mij geen gemakkelijke positie. Ik moest waarheidsgetrouw antwoorden, en bleef tegelijk toch de ex-psycholoog van de beschuldigde. Voor die mens heb ik ooit een heel specifieke positie bekleed. Een zucht van een psychotherapeut kan een cliënt of ex-client al van streek brengen.’
